

Good practice of Community Model for Everyday-Life based on the Sufficiency Economy Philosophy in Maha Sarakham

Suthinee Atthakorn¹ and Subunn Ieamvijarn²

Received	Reviewed	Revised	Accepted
13/12/2564	14/02/2565	21/02/2565	22/02/2565

Abstract

The objectives of this was to find good practices within the studied communities on behavior related to the sufficiency economy philosophy in a sustainable matter. The study was conducted in 3 villages in Maha Sarakham province: Ban Nong Phueak (Wapi Pathum District); Ban Lao Noi (Muang District); and Ban Huai Sai (Borabue District). The respondents were 20 community leaders. The tool used for data collection was In-depth interview and focused-group discussion. Qualitative data analysis by content analysis.

The findings showed that the good practice within the included villages showed that in order to carry out sufficiency economy philosophy in a sustainable way, these would be needed: (1) strong leadership and good role model; (2) collaborations amongst community members and capacity to participate in development for better living conditions; (3) good followership amongst community members who have a sense of ownership leading to application of knowledge on sufficiency economy philosophy on their lives with haste and ease; (4) Development and improvement of quality of life amongst group members which derived from consensus leading to group synergy; (5) Development of model based on group's previous experience which provide knowledge and encouragement to others who aspire to have improving quality of life and way of living; (6) Group members have adopted the philosophy of sufficiency economy to use in their way of life leading to sustainability and happiness through moderate consumption and production of goods; (7) Presence of learning from previous action and knowledge management within the group which can lead to further

¹ Rajabhat Maha Sarakham University, Email- Suthineeatt@hotmail.com

² Maha Sarakham university, Email-subunn.i@acc.msu.ac.th

development and refinement of ideas and its operations; and (8) The group members have open-mind attitude resulting in good practice in adopting behaviors reflecting the philosophy of sufficiency economy through acceptance to learn and develop.

Keyword: Good practice, Community Model, Sufficiency Economy Philosophy

แนวปฏิบัติที่ดีของชุมชนต้นแบบที่มีการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน จังหวัดมหาสารคาม

สุธินี อັถถากร³ และสุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Good practice) ของชุมชนต้นแบบที่มีการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการศึกษาในพื้นที่ 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหนองเผือก อำเภอวาปีปทุม บ้านเหล่าน้อย อำเภอเมือง และบ้านห้วยทราย อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า แนวปฏิบัติที่ดี (Good practice) ของชุมชนต้นแบบที่มีการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ (1) ผู้นำที่เข้มแข็ง และเป็นแบบอย่างที่ดี (2) ความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน และความพร้อมในการเข้าร่วมพัฒนาระดับวิถีชีวิตตนเอง (3) สมาชิกกลุ่มมีภาวะผู้ตามที่ดี (Followership) สมาชิกกลุ่มมีความรู้สึกในการเป็นเจ้าของ (Ownership) ทำให้รู้สึกรักหวงแหนในความเป็นกลุ่ม การนำองค์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติจึงกระทำได้ง่าย รวดเร็ว และเห็นผลอย่างต่อเนื่อง (4) การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่ม เกิดจากความคิดที่เป็นเอกฉันท์ (Consensus) ของทุกคนจึงเป็นพลังร่วม (Synergy) ของกลุ่ม (5) สมาชิกกลุ่มต่างก็พยายามทำให้เห็น ทำให้ดู จนเกิดเป็นต้นแบบ (Model) ของกลุ่ม ส่งผลให้ประชาชนอื่นๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มเกิดความสนใจใคร่รู้ ต้องการมีคุณภาพชีวิตและวิถีชีวิตที่ดีขึ้น เฉกเช่นเดียวกับสมาชิกกลุ่ม (6) สมาชิกกลุ่มมีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชนและวิถีชีวิตของตน รู้จักกิน รู้จักใช้ มีความพอเพียง พอประมาณ มีเหตุมีผล และไม่ขยายหรือผลิต ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกินกว่าความสามารถที่กลุ่มจะผลิตได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความกดดัน เป็นทุกข์และไม่มีความสุขในการทำ (7) มีการถอดบทเรียนและมีการจัดการความรู้แบบไม่เป็นทางการภายในกลุ่มเอง และนำสู่การตกผลึกความคิดภายในกลุ่ม จนนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่ม วิถีชีวิตของสมาชิกภายในกลุ่มให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง (8) สมาชิกกลุ่มต่างก็มีการเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ (Open mind) พร้อมทั้งจะรับเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ มาพัฒนาการทำงานและวิถีชีวิตของตนเอง ส่งผลให้พฤติกรรมภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปด้วยดีด้วยความเข้าใจและการยอมรับที่จะเรียนรู้และพัฒนา

³ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email- Suthineeatt@hotmail.com

⁴ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, Email-subunn.i@acc.msu.ac.th

คำสำคัญ : แนวปฏิบัติที่ดี ชุมชนต้นแบบ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**บทนำ**

การขับเคลื่อนประเทศต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีความทันสมัยใกล้เคียงกันนั้น ล้วนส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลกและระดับประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศไทยในมิติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ตลอดจนนวัตกรรมและเทคโนโลยี สภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลง (Speed of change) มากกว่าในอดีต ขนาดของการเปลี่ยนแปลง (Scope of change) ที่มีขนาดใหญ่กว่าในอดีต ความซับซ้อนของการเปลี่ยนแปลง (Complexity of change) ที่มีความซับซ้อนมากกว่าในอดีต และความเชื่อมโยงระหว่างกัน (Connectivity of change) ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากกว่าในอดีต ผลแห่งการพัฒนาประเทศในเชิงบวก ก็คือ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น มีโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การกระจายการศึกษาระดับสูงระดับสถาบันอุดมศึกษาไปในแต่ละภูมิภาคมีมากขึ้น ฯลฯ แต่ผลของการพัฒนาดังกล่าวยังไม่สามารถกระจายการพัฒนาไปถึงประชากรในชนบทได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน อีกทั้งสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกลับเกิดผลแห่งการพัฒนาในเชิงลบด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกป่าสงวน การสร้างปริมาณขยะมีพิษของโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากขึ้นแล้วทิ้งลงแหล่งน้ำส่งผลให้น้ำเน่าเสีย การพึ่งพิงพ่อค้าคนกลางของประชากรในชนบททั้งในด้านการเกษตรและการค้าขาย ส่งผลต่อต้นทุนต่างๆ ที่เพิ่มขึ้น ความสัมพันธ์ของสถาบันครอบครัวจากครอบครัวขยายได้ค่อยๆ กลายสภาพเป็นครอบครัวเดี่ยว การรวมกลุ่มตามประเพณีนิยมเพื่อบริหารทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดของคนในชุมชนก็เริ่มมีปัญหาจากผลประโยชน์ต่างๆ ที่แทรกแซงความสัมพันธ์ของกลุ่มดังกล่าว ภูมิปัญญาที่เคยสั่งสมจนพัฒนาเป็นองค์ความรู้ของชุมชนกลับถูกละเลย ไม่ให้ความสำคัญและอาจสลายหายไปมากที่สุด ทั้งนี้หลักคิดที่จะส่งผลต่อการทำชุมชนเกิดความเต็มใจ ความตั้งใจ มุ่งมั่น ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองให้ได้ก่อนเป็นอันดับแรกจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ความพอเพียงในการดำรงชีวิตจึงเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้ประชากรไทยสามารถพึ่งพาพึ่งพิงตนเองได้ สามารถดำรงสัมมาอาชีพ และชีวิตไปได้อย่างมีคุณค่าศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระที่จะลิขิตชีวิตของตนเองได้อย่างมีสติปัญญา ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิมต้องถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบทรวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์ข้างต้นนี้ได้เป็นอย่างดี (Chaipattana Foundation, 2017)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้มีการเผยแพร่เป็นเวลากว่า 45 ปีแล้ว โดยเริ่มจากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงพระราชทานให้นิสิตที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 เป็นต้นมา แม้จะได้มีการผลักดันจากรัฐบาล และดำเนินการอย่างเต็มที่จากหน่วยงานวางแผนส่วนกลางโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากกระทรวง กรม และราชการบริหารส่วนภูมิภาค แต่ผลการดำเนินการแม้จะมีความก้าวหน้าไปพอสมควร แต่ก็ยังมีการทำในรูปแบบของโครงการเฉพาะพื้นที่ (The Thailand Research Fund, 2006) การกระจายไปสู่ฐานรากของชุมชนยังไม่สามารถไปได้อย่างทั่วถึง (Chantarasorn, W., et al., 2008) อีกทั้งการให้ความรู้แก่ชุมชนจนถึงขั้นมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการดำรงชีวิตยังทำได้ไม่มากนัก ดังเช่น (SenaNarong, A., 2007) องคมนตรี ชี้ให้เห็นว่า ในปัจจุบันมีหน่วยงานราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปขยายผลอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น แต่มีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ในบางกรณี ขาดความเข้าใจ (SenaNarong, A., 2007) ในภาพรวม จึงถือได้ว่าการดำเนินการยังไม่สามารถไปถึงฐานรากของชุมชนยังไม่สามารถทำความเข้าใจให้ชุมชนมีพฤติกรรมและความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง (The Thailand Research Fund, 2006) การดำเนินการเพื่อทำให้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถลงไปถึงฐานรากของชุมชนได้อย่างแท้จริง ต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้งของผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนนั้น ซึ่งผู้นำชุมชนถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ หากผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมในการดำรงชีวิตประจำวันที่สุดอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โอกาสที่สมาชิกในชุมชนจะมีพฤติกรรมในการดำรงชีวิตที่สุดอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็จะสูงขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นเงื่อนไข ถ้าผู้นำชุมชนเป็นตัวอย่างที่ดี สมาชิกในชุมชนก็จะปฏิบัติตาม ความสำเร็จของนโยบายสาธารณะต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องบังเกิดจากฐานรากของชุมชน

อย่างไรก็ตาม ยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อนว่า ผู้นำชุมชน อาทิเช่น ผู้ใหญ่บ้าน มีพฤติกรรมในการดำรงชีวิตที่สุดอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ เพียงใด หรือในบางชุมชนอาจจะเป็นตัวอย่างได้บ้าง แต่ไม่มีการศึกษาอย่างชัดเจนว่า มีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลในการทำให้ผู้นำและชุมชนมีพฤติกรรมในการดำรงชีวิตที่สุดอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น การศึกษาวิจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงควรเป็นการศึกษาวิจัยที่ฐานรากของชุมชน เพื่อเป็นการสร้างความแข็งแกร่งให้กับฐานรากของชุมชนเพื่อให้เกิดความเจริญของชุมชนอย่างยั่งยืนและถาวร ทั้งนี้ เมื่อผู้นำชุมชนเป็นตัวอย่างที่ดีของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติแล้ว สมาชิกในชุมชนจะถูกผลักดันและหล่อหลอมพฤติกรรมให้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของผู้นำชุมชนและเป็นไปตามทิศทางที่ผู้นำชุมชนต้องการพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นความสำเร็จของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับฐานรากที่สุด จึงขึ้นอยู่กับชุมชนและพฤติกรรมของผู้นำชุมชน

จังหวัดมหาสารคาม มีชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้โครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 5 แห่ง และ 5 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เข้าร่วมโครงการฯ ปี พ.ศ. 2556 ได้แก่ บ้านหนองผือก อ.วาปีปทุม ระยะที่ 2 เข้าร่วมโครงการฯ ปี พ.ศ. 2557 ได้แก่ บ้านดอนมัน อ.กันทรวิชัย ระยะที่ 3 เข้าร่วมโครงการฯ ปี พ.ศ. 2558 ได้แก่ บ้านเหล่าน้อย อ.เมือง ระยะที่ 4 เข้าร่วมโครงการฯ ปี พ.ศ. 2559 ได้แก่ บ้านห้วยทราย อ.บรบือ และระยะที่ 5 เข้าร่วมโครงการฯ ปี พ.ศ. 2560 ได้แก่ บ้านดงน้อย อ.นาคนูน โดยชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง ตามโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในถิ่นทุรกันดารได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต ให้สามารถพึ่งตนเองได้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ คริวเรือนมีความมั่นคงทางอาหาร มีรายได้ มีอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนมีความเข้มแข็งยั่งยืน สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อต้องการถอดบทเรียนและทราบถึงแนวปฏิบัติที่ดี (Good practice) ของชุมชนต้นแบบที่มีการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Good practice) ของชุมชนต้นแบบที่มีการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

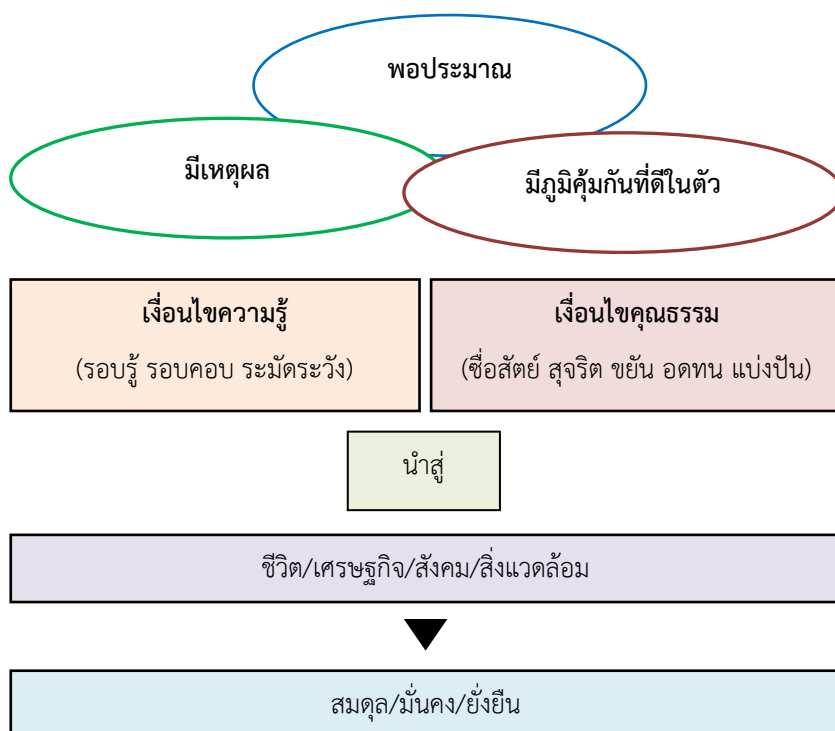
นัยสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบหลักอยู่ 3 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ยึดหลักการ “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมุ่งเน้นผลผลิตให้เพียงพอกับความ ต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรกเมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้ว จึงผลิตเพื่อการค้าเป็นอันดับรองลงมา

ประการที่สอง ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลาย พัฒนาให้เข้มแข็ง เมื่อเป็นเช่นนี้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะสามารถเติบโตไปได้อย่างมีเสถียรภาพ

ประการที่สาม ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีความเมตตาเอื้ออาทรและความสามัคคีของสมาชิก มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชน บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

ภาพที่ 1 สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : Office of the Royal Development Projects Board (2007)

จากภาพที่ 1 สรุปได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาการดำเนินชีวิตที่ประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไขบนทางสายกลาง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และมีเงื่อนไข 2 ประการ คือ ความรู้ และคุณธรรม โดยสามารถนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือการปฏิบัติงาน หรือหากอยู่ในฐานะที่เป็นผู้บริหารในการพัฒนาองค์กร เป็นการนำพาประเทศชาติได้อย่างแข็งแกร่ง ก้าวหน้าอย่างสมดุล และยั่งยืนทำให้ประชาชนทุกระดับภาค ที่จะเชื่อมโยงกันด้วยการ ไม่เบียดเบียน มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้มากที่สุด และทำให้ประเทศชาติได้อย่างพอเพียงต่อไป

2. พฤติกรรมในการดำรงชีวิต

แนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Vejkama, N., 2015: 16-18)

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกระดับ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหลายๆ ด้าน ไม่จำกัดเฉพาะภาคเกษตรเท่านั้น แต่ในการดำเนินชีวิตของประชาชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ทุกด้าน ดังนั้น ต้องมีการพึ่งพาอาศัยการแบ่งปันกันและร่วมมือกันกับสมาชิกคนอื่นๆ ในสังคม ซึ่งเป็นการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสันติสุขและมีมิตรต่อกัน จึงสามารถแบ่งประเภทของเศรษฐกิจพอเพียงออกเป็น 2 แบบ (Piboonsarawut, P., 2006) ได้แก่

1) เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน คือ การพึ่งตนเองโดยยึดหลักของความพอเพียงทั้งทางความคิดและการกระทำในการดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองอย่างสุจริต ไม่โลภของที่ไม่ใช่ของตนเองเกินความต้องการจนต้องเบียดเบียนผู้อื่น แต่เป็นการยึดมั่นในหลักการดำเนินชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของการรู้จักตนเองและการพัฒนาตนเองก่อนเป็นพื้นฐาน

2) เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า คือ การแลกเปลี่ยน ร่วมมือ ช่วยเหลือกันเพื่อทำให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์และนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมให้เจริญอย่างยั่งยืน

3. แนวปฏิบัติที่ดี

3.1 ความหมายของแนวปฏิบัติที่ดี (Good practice)

แนวปฏิบัติที่ดี (Good practice) หมายถึง วิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้สถาบันประสบความสำเร็จหรือสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้น ๆ มีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏอย่างชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ บันทึกเป็นเอกสาร เผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ (Office of the Higher Education Commission, 2015 : 36)

แนวปฏิบัติที่ดี หมายถึง วิธีปฏิบัติและขั้นตอนปฏิบัติ หรือวิธีการดำเนินงานและขั้นตอนการดำเนินงานที่ดำเนินงานแล้วส่งผลให้หลักสูตร คณะ หรือสถาบันประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่

กำหนดไว้ เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ โดยมีหลักฐานความสำเร็จของวิธีปฏิบัติดังกล่าวอย่างชัดเจน และต้องมีการสรุปเป็นวิธีปฏิบัติและขั้นตอนปฏิบัติ รวมทั้งต้องมีการถอดบทเรียนและประสบการณ์ต่าง ๆ จากการแนวปฏิบัติที่ดีดังกล่าวบันทึกเป็นเอกสารหรืออยู่ในฐานข้อมูลเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในรูปแบบเว็บไซต์ของคณะ /สถาบัน เผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และควรมีหนังสือหรือเอกสารตอบรับการใช้ประโยชน์ส่งกลับมาที่หน่วยงานเผยแพร่ด้วย ทั้งนี้การค้นหาค้นหาหรือพัฒนาจนกระทั่งได้แนวปฏิบัติที่ดี อาจดำเนินการศึกษาข้อมูลจากคู่มือเปรียบเทียบของหลักสูตร คณะ หรือสถาบันได้ (leamvijarn, S., 2018: 82)

3.2 ลักษณะของแนวปฏิบัติที่ดี

- ต้องเป็นวิธีปฏิบัติและขั้นตอนปฏิบัติ
- ดำเนินการแล้วส่งผลให้ประสบความสำเร็จ
- มีหลักฐานความสำเร็จ
- อาจดำเนินการศึกษาข้อมูลจากคู่มือเปรียบเทียบเพื่อให้ได้แนวทางมาพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติที่ดี

3.3 จุดเน้นของแนวปฏิบัติที่ดี

ต้องมีการสรุปเป็นวิธีปฏิบัติและขั้นตอนปฏิบัติ มีการบันทึกเป็นเอกสารเผยแพร่ให้กับหน่วยงานภายในหรือหน่วยงานภายนอกในการนำไปใช้ประโยชน์และมีหนังสือตอบกลับ

3.4 องค์ประกอบของการจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice)

องค์ประกอบของการจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี สามารถดำเนินการได้ดังตารางต่อไปนี้ (leamvijarn, S., 2018: 107-108)

ตารางที่ 2.1 องค์ประกอบของการจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี

ลำดับที่	องค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่ดี	สาระสำคัญของแนวปฏิบัติที่ดี
1	เจ้าของผลงาน / สังกัด	ให้ระบุว่าหน่วยงานใดเป็นเจ้าของแนวปฏิบัติที่ดี
2	หัวข้อ /ประเด็นด้าน	ให้ระบุหัวข้อหรือประเด็นที่จะนำมาจัดทำเป็นแนวปฏิบัติที่ดี โดยทั่วไปจะใช้พันธกิจ 4 ด้านในการระบุ ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ
3	หลักการ / ความเป็นมา / สภาพปัญหาและลักษณะของงาน	ให้ระบุถึงที่มาหรือสภาพปัญหาและลักษณะงานที่จะนำมาปรับปรุงพัฒนาจนเกิดแนวปฏิบัติที่ดี
4	เป้าหมายของการดำเนินงาน	ให้ระบุเป้าหมายของการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติที่ดี โดยระบุเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
5	กระบวนการ / ขั้นตอน	ให้ระบุถึงขั้นตอนหรือกระบวนการต่างๆในการดำเนินงานของแนวปฏิบัติที่ดีดังกล่าว

ลำดับที่	องค์ประกอบของ แนวปฏิบัติที่ดี	สาระสำคัญของแนวปฏิบัติที่ดี																																
	การดำเนินงาน	โดยอาจรระบุเป็นข้อๆ เพื่อความชัดเจน																																
6	ผลสัมฤทธิ์/ ประโยชน์ที่ได้รับและการบูรณาการร่วมกับกระบวนการอื่นๆ	ให้ระบุถึงผลผลิต ผลลัพธ์ และประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากแนวปฏิบัติที่ดี รวมทั้งแสดงข้อมูลด้วยว่าผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวสามารถนำไปใช้ประโยชน์และบูรณาการกับงานด้านอื่น ๆ ได้อย่างไร																																
7	ความโดดเด่นของงานที่ได้รับสามารถนำไปขยายผลใช้กับหน่วยงานอื่นได้	ให้ระบุความโดดเด่นของแนวปฏิบัติที่ดีดังกล่าวว่ามีแนวทางอย่างไรที่หน่วยงานอื่นจะนำไปใช้ให้เกิดผลอย่างเดียวกันกับหน่วยงานเจ้าของแนวปฏิบัติที่ดีด้วย																																
8	การวิเคราะห์ความเป็นแนวปฏิบัติที่ดี	<p>ให้ระบุว่ามียุทธศาสตร์ประกอบของความเป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่ครบถ้วน โดยอาจจัดทำเป็นรูปตารางวิเคราะห์ดังตัวอย่างนี้</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">ลำดับ</th> <th rowspan="2">องค์ประกอบ</th> <th colspan="2">การวิเคราะห์</th> <th rowspan="2">หลักฐานอ้างอิง</th> </tr> <tr> <th>มี</th> <th>ไม่มี</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>มีวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนปฏิบัติหรือไม่</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>มีวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนปฏิบัติที่ทำให้หลักสูตรประสบความสำเร็จหรือสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายอย่างไร</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>มีการสรุปวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือไม่</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>มีการสรุปเป็นความรู้หรือถอดประสบการณ์ บันทึกเป็นเอกสารหรือไม่</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>มีการเผยแพร่ให้หน่วยงานอื่นนำไปใช้ประโยชน์ ด้านใดบ้าง</td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	ลำดับ	องค์ประกอบ	การวิเคราะห์		หลักฐานอ้างอิง	มี	ไม่มี	1	มีวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนปฏิบัติหรือไม่	✓			2	มีวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนปฏิบัติที่ทำให้หลักสูตรประสบความสำเร็จหรือสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายอย่างไร	✓			3	มีการสรุปวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือไม่	✓			4	มีการสรุปเป็นความรู้หรือถอดประสบการณ์ บันทึกเป็นเอกสารหรือไม่	✓			5	มีการเผยแพร่ให้หน่วยงานอื่นนำไปใช้ประโยชน์ ด้านใดบ้าง	✓		
ลำดับ	องค์ประกอบ	การวิเคราะห์			หลักฐานอ้างอิง																													
		มี	ไม่มี																															
1	มีวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนปฏิบัติหรือไม่	✓																																
2	มีวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนปฏิบัติที่ทำให้หลักสูตรประสบความสำเร็จหรือสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายอย่างไร	✓																																
3	มีการสรุปวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือไม่	✓																																
4	มีการสรุปเป็นความรู้หรือถอดประสบการณ์ บันทึกเป็นเอกสารหรือไม่	✓																																
5	มีการเผยแพร่ให้หน่วยงานอื่นนำไปใช้ประโยชน์ ด้านใดบ้าง	✓																																

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนบ้านหนองเผือก บ้านเหล่าน้อย และบ้านห้วยทราย จำนวน 25 คน จากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- 1) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองเผือก อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม
- 2) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านเหล่าน้อย อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
- 3) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านห้วยทราย อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับผู้นำชุมชน จำนวน 25 คน เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนาเพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนาในแต่ละกลุ่ม จำนวน 7-8 คน ซึ่งเลือกมาจากประชากรเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ เป็นบุคคลที่คาดว่าจะสามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลในลักษณะที่มีเนื้อหาสาระหรือเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบจุดเน้นพฤติกรรมดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำชุมชนบ้านหนองเผือก บ้านเหล่าน้อย และบ้านห้วยทราย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า จุดเน้นพฤติกรรมดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำชุมชนบ้านหนองเผือก บ้านเหล่าน้อย และบ้านห้วยทราย ใน 5 ประเด็นจุดเน้นพฤติกรรมดำรงชีวิตของผู้นำชุมชน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของชุมชนที่โดดเด่น กิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ แหล่งที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และปัญหา/อุปสรรค ซึ่งมี 3 ประเด็นที่เหมือนกัน ได้แก่ (1) สมาชิกทั้ง 3 ชุมชน ปลูกผักปลอดสารพิษรับประทานเอง และหากเหลือก็จะจำหน่ายโดยมีพ่อค้าคนกลาง

มารับซื้อที่หมู่บ้าน ถือเป็นการลดค่าใช้จ่าย และเพิ่มรายได้ในครัวเรือน (2) มีการจัดประชุมสมาชิกทุกเดือน ผู้นำชุมชนจัดอบรมให้กับสมาชิกในชุมชน และส่วนใหญ่สมาชิกในชุมชนทำบัญชีครัวเรือนเกือบทุกครัวเรือน (3) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมือนกันทั้ง 3 ชุมชน คือ มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งและเป็นแบบอย่างที่ดี และสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และมี 4 ประเด็นที่แตกต่างกัน ได้แก่ (1) ผลិតภัณฑ์ของแต่ละชุมชน มีความโดดเด่นแตกต่างกัน กล่าวคือ บ้านหนองเผือก ผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน คือ การทำหัตถกรรมจักรสาน ส่วนบ้านเหล่าน้อย มีการผลิตลูกประจบ และยาตมจำหน่าย และบ้านห้วยทราย มีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นคือ ผ้าไหม (2) กิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ บ้านหนองเผือกและบ้านเหล่าน้อยมีหน่วยงานภายนอกมาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง บ้านเหล่าน้อย มีผู้ใหญ่บ้านเป็นวิทยากร เวลาที่หน่วยงานภายนอกมาศึกษาดูงานที่ศูนย์การเรียนรู้ สาธิตการทำน้ำหมักชีวภาพให้ผู้ที่มาดูงานดู ส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนเลี้ยงปลา เลี้ยงหมูหลุม และการทำบัญชีครัวเรือน (3) แหล่งที่ต้องของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของบ้านหนองเผือกและบ้านเหล่าน้อย ไม่มีพื้นที่สาธารณะสำหรับการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จึงต้องใช้พื้นที่ของบ้านผู้ใหญ่บ้านในการจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ฯ ดังกล่าว (4) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของบ้านหนองเผือก คือ ไม่มีพื้นที่สาธารณะในการจัดกิจกรรมและจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ส่วนบ้านเหล่าน้อยมีปัญหาเรื่องค่าไฟสูง และบ้านห้วยทรายมีปัญหาเรื่องไม่มีพื้นที่สาธารณะในการจัดกิจกรรมและจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ (5) ความต้องการของบ้านเหล่าน้อยต้องการสูบน้ำด้วยโซล่าเซลล์ บ้านห้วยทราย ต้องการให้หน่วยงานราชการมาอบรมให้ความรู้เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าไหมให้มีสินค้าที่หลากหลายรูปแบบ

แนวปฏิบัติที่ดี (Good practice) ของชุมชนต้นแบบที่มีการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 หมู่บ้าน พบว่า พฤติกรรมการดำเนินชีวิตภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อให้เกิดความเข้มแข็งของสมาชิกที่มารวมกลุ่มดำเนินงานดังกล่าวโดยสมาชิกนอกจากจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ยังมีความสามารถในการนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ทั้งในการดำเนินวิถีชีวิต สร้างและพัฒนาครอบครัวให้สามารถพึ่งตนเองได้ มุ่งเน้นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ โดยการลดการซื้อ ทดแทนด้วยการเพาะปลูก และการทำมาหากินผ่านรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้จากสาระสำคัญของการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสามารถนำมาสรุปเป็นแนวปฏิบัติที่ดี ได้ดังนี้

1. การขับเคลื่อน พัฒนา และยกระดับวิถีชีวิตของสมาชิกกลุ่มต่างๆ ล้วนจำเป็นต้องมีผู้นำ (Leader) ที่มีภาวะผู้นำสูง (Leadership) ในการพาทำ สอนแนะแนวทาง ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันกับสมาชิกกลุ่ม

2. สมาชิกกลุ่มมีความพร้อมในการเข้าร่วมพัฒนาระดับวิถีชีวิตตนเอง ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งมั่นตั้งใจในการดำเนินการอย่างเต็มกำลังความรู้ความสามารถ

3. สมาชิกกลุ่มมีภาวะผู้ตามที่ดี (Followership) สามารถส่งต่อความเชื่อมั่น มั่นใจ สร้างและพัฒนาเป็นเครือข่ายระหว่างกันจนร้อยเรียงเป็นความภูมิใจในกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการเอาใจไปใส่ในงาน ผลผลิตที่ออกมาจึงเป็นผลผลิตที่ดี เป็นที่ต้องการของตลาดและกลุ่มลูกค้า ตลอดจนสมาชิกกลุ่มมีความรู้สึกในการเป็นเจ้าของ (Ownership) ทำให้รู้สึกรักหวงแหนในความเป็นกลุ่ม การนำองค์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติจึงกระทำได้ง่าย รวดเร็ว และเห็นผลอย่างต่อเนื่อง

4. การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่ม เกิดจากความคิดที่เป็นเอกฉันท์ (Consensus) ของทุกคนจึงเป็นพลังร่วม (Synergy) ของกลุ่มการขับเคลื่อนผลงาน และการพัฒนาระดับวิถีชีวิต คุณภาพชีวิตของสมาชิก จึงกระทำได้อย่างเห็นเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

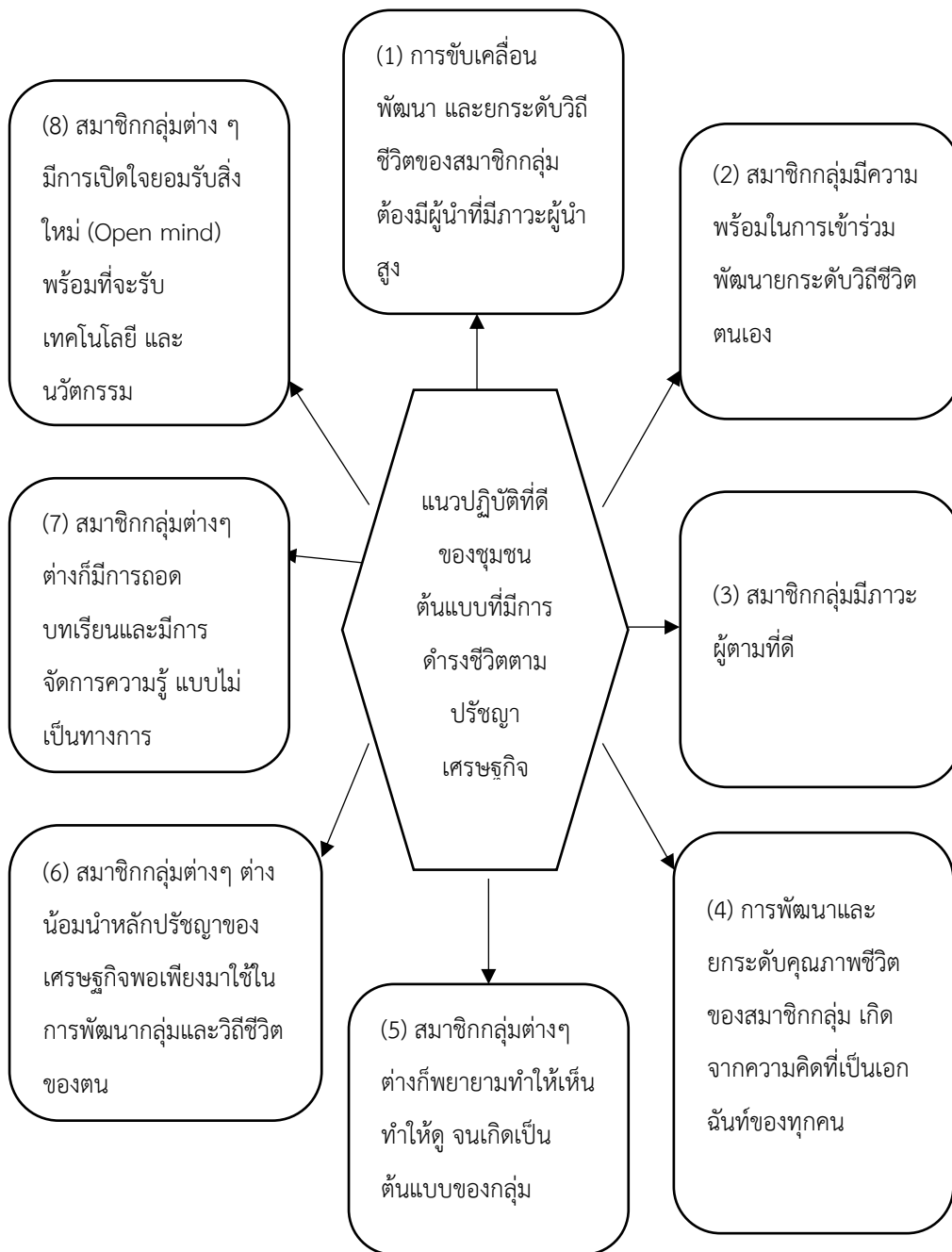
5. สมาชิกกลุ่มต่างๆ ต่างก็พยายามทำให้เห็น ทำให้ดู จนเกิดเป็นต้นแบบ (Model) ของกลุ่ม ส่งผลให้ประชาชนอื่นๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มเกิดความสนใจใคร่รู้ ต้องการมีคุณภาพชีวิตและวิถีชีวิตที่ดีขึ้นเฉกเช่นเดียวกับสมาชิกกลุ่ม

6. สมาชิกกลุ่มต่างๆ ต่างน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนากลุ่มและวิถีชีวิตของตน รู้จักกิน รู้จักใช้ มีความพอเพียง พอประมาณ มีเหตุมีผล และไม่ขยายหรือผลิตผลผลิตเกินของเกินกว่าความสามารถที่กลุ่มจะผลิตได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความกดดัน เป็นทุกข์และไม่มีความสุขในการทำ

7. สมาชิกกลุ่มต่างๆ ต่างก็มีการถอดบทเรียนและมีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) แบบไม่เป็นทางการ (Informal) ภายในกลุ่มเอง และนำสู่การตกพินิจความคิดภายในกลุ่ม จนนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่ม วิถีชีวิตของสมาชิกภายในกลุ่มให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

8. สมาชิกกลุ่มต่าง ๆ มีการเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ (Open mind) พร้อมทั้งจะรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาพัฒนาการทำงานและวิถีชีวิตของตนเอง ส่งผลให้พฤติกรรมภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปด้วยดีด้วยความเข้าใจและการยอมรับที่จะเรียนรู้และพัฒนา

ทั้งนี้จากผลการวิจัยแนวปฏิบัติที่ดีของชุมชนต้นแบบที่มีการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้น สามารถนำมาสังเคราะห์เป็นภาพที่ 2 ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 แนวปฏิบัติที่ดีของชุมชนต้นแบบที่มีการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้ มีข้อค้นพบแนวปฏิบัติที่ดีของชุมชนต้นแบบที่มีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า

1. การขับเคลื่อน พัฒนา และยกระดับวิถีชีวิตของสมาชิกกลุ่มต่างๆ ส่วนจำเป็นต้องมีผู้นำ (Leader) ที่มีภาวะผู้นำสูง (Leadership) ในการพาทำ สอนแนะแนวทาง ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันกับสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Vejkama, N., 2015) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา บ้านดอนมัน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้าสู่การเป็นชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ผู้นำที่เข้มแข็ง เนื่องจากผู้นำชุมชนมีศักยภาพ ความโดดเด่น เป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติ มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน

2. สมาชิกกลุ่มต่างๆ ต่างก็มีการถอดบทเรียนและมีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) แบบไม่เป็นทางการ (Informal) ภายในกลุ่มเอง และนำสู่การตกผลึกความคิดภายในกลุ่ม จนนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่ม วิถีชีวิตของสมาชิกภายในกลุ่มให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับ (Sanpa-asa, R. & Laosuwan, T., 2015) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้เศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า การถอดบทเรียนองค์ความรู้ของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนมัน มีองค์ความรู้ที่โดดเด่น และเป็นตัวอย่างที่ดี (Good Practice) คือ “กระบวนการจัดฝึกอบรมของศูนย์ฯ” ส่วนศูนย์เรียนรู้เกษตรกรรมยั่งยืนชุมชน บ้านดอนแดง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีองค์ความรู้ที่โดดเด่น และเป็นตัวอย่างที่ดี (Good Practice) คือ “การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐและหน่วยงานภายนอกที่เป็นส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญและมุ่งเน้นกระจายความช่วยเหลือ การสนับสนุนชุมชนในทุกระยะของการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้การพัฒนาของการขับเคลื่อนชุมชนภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีระยะห่าง (Gap) แต่ละชุมชนไม่มาก ทำให้การขับเคลื่อนในภาพรวมเกิดผลดีมากกว่าการมุ่งเน้นการพัฒนาไปชุมชนที่มีระยะการพัฒนาก้าวหน้าเท่านั้น

2. สถาบันการศึกษาของภาครัฐควรทำหน้าที่เป็นหน่วยเชื่อมโยง ประสานการกระจายองค์ความรู้ เพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เกิดขึ้นกับสมาชิกของชุมชน

อย่างแท้จริง สามารถนำไปประยุกต์หรือปฏิบัติให้บังเกิดผลในการขับเคลื่อนพฤติกรรมการดำรงชีวิต
ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ดีขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มตัวแปรภาวะผู้ตามของสมาชิกในชุมชน และควรทำการศึกษาเปรียบเทียบกับ
ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดอื่นๆ เพื่อพัฒนาไปสู่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice)
2. ควรวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) เพื่อสกัดตัวชี้วัดพฤติกรรมในการดำรงชีวิต
ทั้งของผู้นำชุมชน และสมาชิกในชุมชน

References

- Chaipattana Foundation. (2017). *Sufficiency Economy*. [Online].
<https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html> [26 November 2020]
- Chantarason, W., et al. (2008). *A research study to expand the public on the development water resources, soil, forests and agriculture according to the philosophy of sufficiency economy*. Bangkok: National Economic and Social Advisory Council.
- leamvijarn, S. (2018). *Curriculum Management of Higher Education Institutions in the 21st Century : Applying Modern Management Concepts for Excellence*. Mahasarakham: Taxila printing.
- Office of the Higher Education Commission. (2015). *Educational Quality Assurance Manual for Higher Education Institutions 2014*. Bangkok: Parbpim Limited Company.
- Office of the Royal Development Projects Board. (2007). *Sufficiency Economy: Philosophy points to the way of life*. [Online].
<http://www.rdpb.go.th/th/Download/>. [3 September 2021]
- Piboonsarawut, P. (2006). *Approaches to applying the philosophy of sufficiency economy at different levels. Sufficiency Economy Research Project*. Bangkok: Crown Property Bureau.

- Sanpa-asa, R. & Laosuwan, T. (2015). *Sufficiency Economy Knowledge Management of the Sufficiency Economy Learning Center in Maha Sarakham Province*. Maha Sarakham: Maha Sarakham Rajabhat University.
- SenaNarong, A. (2007). *Thai privy councilors help spread the sufficiency economy*. [Online]. http://www.manager.co.th/OOL/View_News.aspx. [5 September 2021]
- The Thailand Research Fund. (2006). *Sufficiency Economy learns and continues to expand*. Bangkok: Amarin Printing & Publishing Public Co Ltd.
- Vejkama, N. (2015). *Factors Affecting the Success on Sufficiency Econom Philosophy Movement : Case Study of Ban Donmun, Kantarawichai District, Maha Sarakham Province*. Maha Sarakham: Maha Sarakham Rajabhat University.

